

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Α΄ Ημερήσιου ΓΕΛ
Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ (1861-1920)

Ο Πατούχας (απόσπασμα)

Η Καλιώ η Ζερβούδαινα, η επιλεγόμενη σκωπτικώς¹ Αλογόμυγιά, διά το μικρόσωμον και την νευρικήν της ζωηρότητα, διετηρείτο ακόμη καλά εις την ηλικίαν κατά την οποίαν συνήθως αι χωρικά έχουν τελείως γηράσει, συντριβόμεναι υπό των επιμόχθων² εργασιών και των πόνων της μητρότητος.

Χηρεύσασα πολύ ενωρίς, έδειξε διαθέσεις να επανορθώση της μοίρας το αδίκημα. Δι' ένα όμως ή δι' άλλον λόγον υπερέβη το τεσσαρακοστόν και έφθανεν εις τα σαράντα πέντε, χωρίς να πραγματοποιήση τον πόθον της, αλλά και χωρίς ν' αποβάλη την ελπίδα. Τούτο τουλάχιστον συνεπέρανον οι χωριανοί από την φιλάρεσκον επιμέλειαν την οποίαν εδείκνυν εις τον ιματισμόν³ της πάντοτε, μάλιστα δε όσον επροχώρει η ηλικία της, από την τάσιν την οποίαν εδείκνυε να κρύπτει την πραγματικήν της ηλικίαν και από την νεανικήν ζωηρότητα την οποίαν είχαν εις τας κινήσεις. Ουδέποτε την είδε κανείς ανυπόδυτην⁴ έξω, όπως άλλας γυναίκας, νέας μάλιστα και ανυπάνδρους, αίτινες εφάνοντο θεωρούσαι περιττήν πολυτέλειαν την υπόδυσιν.

Ήσαν αρκετά ταύτα διά να την παραλάβη το κοινόν σκώμμα⁵ και η κακολογία, ήτις όμως όσον και αν το επεδίωκε, δεν κατώρθωσε ποτέ να εύρη εις την διαγωγήν της τίποτε περισσότερον από την ελαφρότητα την οποίαν της απέδιδεν.

Ο σύζυγος της αποθανών, της αφήκε μετά των θλίψεων της προώρου χηρείας, περιουσίαν ικανήν και μίαν θυγατέρα. Το Μαρούλι, ως ωνομάζετο, είχε γίνει νέα λεπτοκαμωμένη, ψυχρά και, κατ' αντίθεσιν προς την μητέρα της, ολιγόλογος συσφίγγουσα τα χείλη με αξιοπρέπειαν αρχοντοπούλας μη στάξη και μη βρέξη. Είχε δε τω όντι⁶ ανατραφή ως αρχοντοπούλα του χωριού, «χωρίς να την 'δη ήλιος», ως έλεγεν η μητέρα της. Δεν είχε γνωρίσει αυτή την σκληραγωγίαν της βουκολικής⁷ ζωής, εις ην διήρχοντο τα μέχρι της ήβης έτη, πολλάκις δε και υπέρ την ήβην, αι πλείσται των κορασίδων, μόνον εκ του ενδύματος διακρινόμενοι από ταγώρια με τα οποία

¹ κοροϊδευτικά

² κουραστικών

³ το ντύσιμό της

⁴ χωρίς παπούτσια

⁵ πείραγμα

⁶ πράγματι

⁷ της ζωής των βοσκών

διημέρευον• οὐτ' ἐξύπνησέ ποτε κατά τας χειμερινάς νύκτας «την ὥραν που βγαίνουν η πήχες» διά να παχνίση⁸ τα βώδια• δεν έσκαψε ποτέ, οὐτ' εβωλοκόπησε⁹ και δεν εψηήθη υπό του φλογερού ηλίου εις το αλώνισμα και το λίχνισμα. Μόλις εγνώρισε το αέρισμα και το λιομάζωμα και τούτο μετά μεγάλων προφυλάξεων της αβράς¹⁰ λευκότητος του προσώπου και των χειρών της. Το περισσότερο του καιρού της διήρχετο εις την σκιάν, ράπτουσα και υφαίνουσα, και ήτον υφάντρια μοναδική, τα δ' εργόχειρά της ήσαν εξακουστά.[....]

Η Ζερβούδαινα την ηγάπα με την ελαφρότητα και την υπερβολήν που είχεν εις όλα, οι δε υπερβολικοί έπαινοι και αι θωπεΐαι¹¹ τας οποίας επεδανψίλευεν¹² εις την «κολώνα» της συνετέλεσαν μεγάλως εις το να ψηλώση τόσο η μύτη της. Εν τοσούτω¹³ από τινος οι κακόγλωσσοι διετείνοντο¹⁴ ότι η προβαίνουσα ηλικία της θυγατρός είχεν αρχίσει να ενοχλή την μητέρα• και από δύο ήδη ετών το Μαρούλι είχε σταματήσει εις τα δεκαοκτώ, διά να δύναται και η χήρα να λέγη ότι δεν είχε πατήσει ακόμη τα σαράντα.[...]

(Εκδ. οίκος Γ. Φέξη, 1916)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να κατονομάσετε τα δύο βασικά πρόσωπα της ιστορίας. **(6 μονάδες)** και να αναφέρετε τη μεταξύ τους σχέση. **(4 μονάδες)**

α2. Να αναφέρετε ένα χαρακτηριστικό του τόπου, στον οποίο ζουν τα πρόσωπα της ιστορίας **(5 μονάδες)**, καθώς και πέντε (5) εργασίες με τις οποίες ασχολούνται οι άνθρωποι που κατοικούν σε αυτόν. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β1. «Η Καλιώ η Ζερβούδαινα... την οποίαν της απέδιδεν».Να συνθέσετε με δικά σας λόγια την εικόνα της γυναίκας, στην οποία αναφέρεται το παραπάνω απόσπασμα. **(8 μονάδες)**

β2. Σε τι διαφέρει η Καλιώ από τις άλλες γυναίκες του ίδιου τόπου;**(8 μονάδες)**

β3. Να περιγράψετε τη στάση των χωρικών απέναντι στην Καλιώ **(4 μονάδες)** και να την αιτιολογήσετε με αναφορές στο κείμενο.**(5 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

⁸ να ταΐσει

⁹βωλοκοπή: σπάω και διαλύω τους βώλους του χόματος σε αγρό μετά το όργωμα.

¹⁰ απαλής, τρυφερής

¹¹μεταφ. κολακείες

¹² έδινε με αφθονία

¹³ εν τω μεταξύ

¹⁴ ισχυρίζονταν